

30/4

**M**

iniatury

**F O R T E P I A N O W E**



**9. DEBUSSY clair de lune**



# CLAIR DE LUNE

Do druku przygotował  
Stanisław Szpinalski

CLAUDE DEBUSSY

Andante molto espressivo

The musical score is presented in four systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 9/8. The tempo is marked "Andante molto espressivo".

**System 1:** The right hand begins with a series of chords and moving lines, marked with fingerings 4, 2, 5, 4, 2, 3, 1, 5, 2, 4, 1, 3, 1, 2, 5, 2, 4. The left hand plays a simple accompaniment with fingerings 2, 4, 2, 4, 3, 1. The first measure includes the dynamic marking *pp* and the instruction *una corda*. Ornaments (pedals) are indicated by asterisks below the notes.

**System 2:** The right hand continues with more complex passages, including triplets and sixteenth-note runs, with fingerings 3, 4, 5, 2, 1, 4, 3, 2, 5, 3, 2, 3, 2. The left hand accompaniment includes fingerings 1, 1, 1. Ornaments are marked with asterisks.

**System 3:** The right hand features a triplet of eighth notes (3, 4, 3) and other melodic lines with fingerings 1, 4, 2, 2, 3, 5, 4. The left hand has fingerings 2, 3, 5, 4. Ornaments are marked with asterisks.

**System 4:** The right hand has a series of eighth-note passages with fingerings 2, 2, 2, 2. The left hand accompaniment includes fingerings 2, 2. Ornaments are marked with asterisks.

Tempo rubato

pp 2 m. d. 2

Red \* Red \* Red \* Red

Detailed description: This system contains the first two measures of the piece. The tempo is marked 'Tempo rubato'. The music is in a key with three flats (B-flat major or D-flat minor). The right hand features a series of chords with a melodic line on top, while the left hand plays a rhythmic accompaniment of chords. A 'pp' (pianissimo) dynamic is indicated. Fingerings of 2 and m. d. 2 are shown. Below the staves, there are four 'Red' markings, each preceded by an asterisk.

poco a poco cresc. e vivando

Red \* Red \* Red \* Red

Detailed description: This system covers measures 3 through 6. The tempo changes to 'poco a poco cresc. e vivando'. The music continues with similar chordal textures. A '6' is written above the right hand in measure 5. Below the staves, there are four 'Red' markings, each preceded by an asterisk.

Red \* Red \* Red \* Red

Detailed description: This system covers measures 7 through 10. The musical texture remains consistent with the previous systems. Below the staves, there are four 'Red' markings, each preceded by an asterisk.

8 dim. molto

Red \* Red \* Red \* Red \* Red \* Red

Detailed description: This system covers measures 11 through 16. The tempo is 'dim. molto' (diminuendo molto). The music features a series of chords that gradually decrease in volume. A '8' is written above the right hand in measure 11. Below the staves, there are six 'Red' markings, each preceded by an asterisk.

un poco mosso

pp

Red \* Red \* Red \* Red \* Red \* Red

Detailed description: This system covers measures 17 through 22. The tempo is 'un poco mosso'. The music is marked 'pp' (pianissimo). The right hand has a melodic line with fingerings 5, 4, 1, 2, 5, 3, 2, 3, 5, 1, 3. The left hand has fingerings 5, 3, 2, 1. Below the staves, there are six 'Red' markings, each preceded by an asterisk.

5 1 3 1 4 2

*Red* \* *Red* \*

This system contains two staves of music. The upper staff has a treble clef and a key signature of three flats. It features a melodic line with a slur over the first two measures, containing notes with fingerings 5, 1, 3, 1, 4, and 2. The lower staff has a bass clef and the same key signature, with a similar melodic line. The system concludes with two asterisks and the word *Red*.

*p* *Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \*

This system contains two staves of music. The upper staff has a treble clef and a key signature of three flats, with a *p* dynamic marking. The lower staff has a bass clef and the same key signature. The system concludes with six asterisks and the word *Red*.

4

*Red* \* *Red* \* *Red* \*

This system contains two staves of music. The upper staff has a treble clef and a key signature of three flats, with a slur over the first two measures. The lower staff has a bass clef and the same key signature. The system concludes with three asterisks and the word *Red*.

*cresc.* *Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \*

This system contains two staves of music. The upper staff has a treble clef and a key signature of three flats, with a *cresc.* dynamic marking. The lower staff has a bass clef and the same key signature. The system concludes with six asterisks and the word *Red*.

*avvivando* *più cresc.*

5 3 5 4 5 1

*Red* \* *Red* \* *Red* \* *Red* \*

This system contains two staves of music. The upper staff has a treble clef and a key signature of three sharps, with a *avvivando* dynamic marking. The lower staff has a treble clef and the same key signature, with a *più cresc.* dynamic marking. The system concludes with five asterisks and the word *Red*.

*ped* \* *ped* \* *ped* \* *ped* \* *ped* \* *ped* \*

**Calmato**

First system of musical notation. It consists of two staves. The upper staff contains a melodic line with a series of eighth notes, some beamed together, and is marked with fingerings 3, 4, 3, 4. The lower staff contains a bass line with eighth notes. The key signature has three flats.

Tempo I

Second system of musical notation. It consists of two staves. The upper staff has a melodic line starting with a fermata over a whole note, followed by eighth notes. The lower staff has a bass line with eighth notes and rests. The dynamic marking *ppp* is present. The system is marked with a measure rest '8' at the beginning. There are asterisks and the word 'Ped' under the bass line.

Third system of musical notation. It consists of two staves. The upper staff has a melodic line with eighth notes and rests. The lower staff has a bass line with eighth notes and rests. The system is marked with a measure rest '8' at the beginning. There are asterisks and the word 'Ped' under the bass line.

Fourth system of musical notation. It consists of two staves. The upper staff has a melodic line with eighth notes and rests. The lower staff has a bass line with eighth notes and rests. There are asterisks and the word 'Ped' under the bass line.

Fifth system of musical notation. It consists of two staves. The upper staff has a melodic line with eighth notes and rests. The lower staff has a bass line with eighth notes and rests. There are asterisks and the word 'Ped' under the bass line.

pp

4 2

5 Red. 1 2 5 \* Red. \* Red. \*

Red. \* Red. \* Red. \* Red. \*

*morendo poco a poco al fine*

pp

1 3 1 2 5

5 Red. \* Red. \* Red. \* Red. \* Red. \*

Red. \* Red. \* Red. \* Red. \* Red.

2 1 3 5 4

Red. \* Red. Red. m.d. \*

# MINIATURY FORTEPIANOWE



## DEBUSSY

Twórca impresjonizmu w muzyce, Klaudiusz Debussy, urodził się 22 VIII 1862 w miejscowości Saint-Germain-en-Laye pod Paryżem, jako syn właściciela małego sklepu z wyrobami z fajansu. Nikt w rodzinie kompozytora nie zajmował się muzyką. Gdy zauważono zdolności muzyczne młodego Klaudiusza, pomoc bogatych krewnych zapewniła mu bardzo staranne wykształcenie muzyczne. Zaczęło się od lekcji fortepianu u uczennicy Chopina, pani Mauté de Fleurville, po czym wstąpił Debussy do Konserwatorium Paryskiego, gdzie był uczniem Duranda, Lavignaca i Marmon-tela, a później Guiranda i Cezara Francka. Ukończył studia po jedenastu latach z najwyższym odznaczeniem, otrzymując w roku 1884 *Prix de Rome* za kantatę *Syn marnotrawny*. Odnosząc jednak tak świetne sukcesy na polu kompozycji, musiał Debussy pogodzić się z myślą, że nie połączy twórczości z karierą odtwórcy-wirtuoza; w końcowych egzaminach konkursowych w tym zakresie osiągnął wyniki więcej niż skromne.

Jeszcze podczas studiów wyjeżdża Debussy dwukrotnie do Rosji, jako pianista domowy pani v. Meck, protektorki Czajkowskiego. W jej domu styka się z muzyką Borodina, Rimskiego-Korsakowa, Musorgskiego i Czajkowskiego. Muzyka rosyjska, szczególnie twórczość kompozytorów „wielkiej płątki“, oddziałuje silnie na Debussy'ego. Największy jednak wpływ na kształtowanie się założeń estetycznych i stylu muzycznego kompozytora wywarło ówczesne środowisko poetyckie i malarskie Paryża: z Mallarmé, Valéry'm Gide'em, Monetem i Whistlerem na czele. Ich nowatorskie podejście do sztuki zaważyło na poglądach Debussy'ego w sposób zasadniczy. Postulaty, które kompozytor realizuje na terenie muzyki, są ściśle równoległe do tamtych programów.

Debussy dużo podróżował po Europie: znał teatr Wagnera w Bayreuth, był w Londynie, gdzie dyrygował wykonaniem swoich utworów, jeździł do Rosji, Rzymu, Wiednia i Budapesztu. Jego kompozycje nie spotykały się od razu z wielkim entuzjazmem: prapremiera *Peleasa i Melizandy* wywołała skandal w Operze paryskiej, wykonanie *Popołudnia fauna* w filharmonii Towarzystwa Narodowego w Paryżu nie zyskało sobie ani wzmianki w prasie. Dopiero po śmierci oceniono należycie sztukę Debussy'ego. Już w roku 1909 Debussy zapada na zdrowiu: złośliwy nowotwór staje się powodem długotrwałych cierpień. W roku 1915 kompozytor poddaje się wreszcie operacji, ale od tego czasu jego życie jest właściwie tylko wegetacją; coraz mniej komponuje. Umiera w Paryżu w chwili, gdy Niemcy zaczynają w roku 1918 bombardowanie miasta.

Debussy jest twórcą nowoczesnego stylu francuskiego, który przyszedł jako reakcja przeciw romantycznej ekstatyczności Wagnera. Styl impresjonistyczny w muzyce tworzy – jak już wspominaliśmy – na drodze analogii z impresjonizmem w malarstwie. W malarstwie impresjonizm polegał na nakładaniu na płótno barw czystych, nie zmieszanych, które oglądane dopiero z pewnej odległości, dają wrażenie koloru i światła, jakie – zdaniem malarza – posiada w danym momencie przedstawiany przedmiot. Subiektywizm bowiem spojrzenia i artystycznego potraktowania malowanego przedmiotu był założeniem kierunku, który aczkolwiek wychodził od realistycznego przedstawienia przedmiotu w ściśle określonych warunkach, to jednak na skutek dowolności i względności malarskiego widzenia uzyskiwał daleką od realizmu, zdefiniowaną indywidualnym wrażeniem wizję twórcy. W muzyce impresjonizm dążył do odtworzenia nastroju za pomocą niezmiernie zróżnicowanych środków kolorystycznych, eliminując równocześnie tradycyjnie stosowany materiał dźwiękowy: unikano zatem skali dur-moll, posługując się gamami kościelnymi, całotonowymi, pentatonicznymi, egzotycznymi i t. Impresjoniści rozszadzali więc harmonikę klasyczną, a likwidując znaczenie melodii, przenosili środek ciężkości na sferę brzmieniową akordów. Muzyka impresjonistów jest pod względem emocjonalnym statyczna, a samodzielność akordów i brak wątków melodycznych zwraca uwagę słuchacza na nowy czynnik wyrazowy kompozycji – na barwę dźwięku i jego jakość brzmieniową.

Ta bardzo ogólna charakterystyka muzyki impresjonizmu to jednocześnie charakterystyka twórczości Debussy'ego, twórczości obszernej, bo obejmującej wszystkie prawie rodzaje kompozycji: muzykę symfoniczną, kameralną, pieśni i utwory fortepianowe, kantaty, opery i balety.

Listę najwybitniejszych dzieł Debussy'ego otwiera dramat liryczny (wg Maeterlincka) *Peleas i Melizanda*, opera, której pojawienie się tworzy epokę w dziejach tego gatunku. Z utworów orkiestrowych, zachwycających kolorystycznym traktowaniem poszczególnych instrumentów i przejrzystą fakturą, największą popularność osiągnął obraz symfoniczny *Popołudnie fauna* (wg Mallarmégo) oraz trzy tryptyki: *Nokturny*, *Obrazy* i *Morze*. Z kompozycji fortepianowych najczęściej słyszy się na estradzie: miniatury zawarte w cyklu *Preludiów*, *Dwie arabeski*, *Estampes*, dwie serie *Obrazów* (*Images*), suitę *Pour le piano* i *Suite bergamasque*. Świeżość i oryginalność tej muzyki niezmiennie wywołują entuzjazm słuchaczy.

## CLAIR DE LUNE

*Suite bergamasque* na fortepian, której trzecią część stanowi *Clair de lune*, powstała w latach 1890–1905. Długo pracował Debussy nad tą suitą, wiele razy zmieniała ona swą formę. Tylko *Światło księżycy*, jak gdyby nokturn mający oddać nastrój nocy letniej, powstał od razu w swej ostatecznej postaci. *Clair de lune* jest utworem programowym, sugerującym słuchaczowi wrażenia analogiczne do tych, jakie daje oglądanie pejzażu w miesięcznej poświacie. Utwór ten składa się z dwóch części kontrastujących nie tyle nastrojem czy jakością emocjonalną, ile rodzajem konstrukcji, zmianą płaszczyzny dźwiękowej.

Debussy parokrotnie podejmował temat nocy księżycowej. Jeszcze przed *Suite bergamasque* napisał pieśń pt. *Clair de lune*, wchodzącą w skład cyklu *Fêtes galantes* (napisanego do wierszy Verlaine'a), jedno zaś z *Preludiów* z drugiego zeszytu zatytułowane zostało przez kompozytora *Tarasy w świetle księżycy*.

*Clair de lune* nosi charakterystyczne cechy impresjonizmu: subtelność, delikatność, tendencję do unikania napięć emocjonalnych, a przede wszystkim oryginalną i świeżą fakturę fortepianową. Nastrój księżycowej nocy został odmalowany spokojną melodią o krótkim oddechu, opartą na zmieniających barwę akordach.

Utwór zdobył sobie niezwykłą popularność przede wszystkim dzięki przewijającej się przez całą kompozycję subtelnej, kapryśnej, bardzo natrojowej melodii. Wprawdzie Debussy odstąpił tu nieco od swoich postulatów estetycznych możliwe najściślejzego wyeliminowania nacisku na barwę, ale może właśnie dzięki temu utwór ten należy do najczęściej wykonywanych przez amatorów i doczekał się wielu przeróbek na inne instrumenty, a nawet zespoły orkiestrowe.

juw

Okladkę projektował Adam Młodzianowski \* Redaktor: Ligia Pilecka